

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра управління та адміністрування

ОБЛІК У БАНКАХ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань ***07 «Управління та адміністрування»***
Спеціальності ***071 «Облік і оподаткування»***

Освітній рівень перший **бакалаврський**
Освітньо-професійна програма **Облік та бізнес-аналітика**

Вид дисципліни **базова (обов'язкова)**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Івано-Франківськ–2023

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри управління та адміністрування
Протокол № 7 від 26.01.2023 р.

Розробник:

Цюцяк І.Л. – старший викладач кафедри управління та адміністрування

Контактний телефон викладача	050-6158122
e-mail	ihor.tsiutsiak@iful.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра управління та адміністрування
Посилання на сайт	https://iful.edu.ua

**Лист оновлення та перезатвердження силабусу
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2020/2021	02.09.2020	№2		
2021/2022	27.08.2021	№1		
2022/2023	26.01.2023	№7		

ВСТУП

Загальна інформація про дисципліну. Інформація, наведена у фінансовій звітності комерційних банків, використовується як зовнішніми користувачами, так і фінансовим аналітикам для вирішення завдань, зумовлених управлінням діяльністю банківських установ. Фахівці, зайняті у сфері банківського обліку повинні, з одного боку, відображати банківські операції в системі рахунків бухгалтерського обліку, а з іншого – оцінювати активи, капітал, зобов'язання та результати діяльності банку на основі професійного судження. Бухгалтерський облік в комерційних банках є особливою сферою бухгалтерської професії і в силу специфіки банківської діяльності, і в силу його регламентування. Саме тому, майбутні фахівці у сфері обліку і оподаткування повинні на професійному рівні володіти методикою і процедурами банківського обліку, володіти його технікою, вміти трактувати і застосовувати нормативні документи, що регламентують банківські операції.

Місце дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Облік у банках» займає провідне місце у навчальному процесі підготовки бакалаврів з обліку і оподаткування, що зумовлене значенням облікової інформації в управлінні діяльністю комерційних банків.

Навчальна дисципліна «Облік у банках» є невід'ємною частиною циклу дисциплін, включених до групи базових дисциплін професійної підготовки, необхідних фахівцям, зайнятим у сфері обліку й оподаткування банківських установ. Дана дисципліна є базовою дисципліною освітньої програми підготовки студентів за першим (бакалаврським) освітнім рівнем, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування», спеціалізації «Облік та бізнес-аналітика».

Цілі та зміст. Підготовка фахівців, здатних розв'язувати професійні завдання, зумовлені спроможністю аналізувати положення основних законодавчих та нормативних актів, якими регламентується питання обліку основних банківських операцій; вмінням відображати у системі рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків активів, капіталу, зобов'язань, доходів і витрат; здатністю складати фінансову звітність комерційних банків.

Завдання: формування у студентів загальних та спеціальних (фахових) компетентностей з теоретичних засад обліку в банках; порядку документального оформлення та облікового відображення активних, пасивних, розрахунково-касових операцій, а також доходів і витрат банку.

Результати навчання та їх співвідношення із програмними результатами навчання. Відповідно до вимог освітньо-професійної програми студенти **повинні**

знати:

- норми законодавчих та нормативних актів НБУ, якими регламентується питання фінансового обліку комерційних банків;
- структуру Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках;
- підходи до організації бухгалтерського обліку в банківських установах;
- порядок здійснення активних, пасивних та розрахунково-касових операцій банку та відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку;
- механізми застосування в обліковій практиці концептуальних принципів міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

вміти:

- вільно орієнтуватися у номенклатурі Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках;
- відображати зміст банківських операцій на рахунках бухгалтерського обліку;

– визначати результат діяльності банку за даними фінансового обліку.

Мета навчальної дисципліни: формування знань з теорії та практики ведення бухгалтерського (фінансового) обліку в комерційних банках.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	3	
Семестр	5	
Кількість кредитів ECTS	3	90 год.
Аудиторні навчальні заняття	Лекції	14 год.
	Практичні	16 год.
Самостійна робота		30 год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен	30 год.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Економічна теорія	
Бухгалтерський облік	
Мікроекономіка	
Фінансовий облік	

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни згідно стандарту вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 1260 від 19.11.2018 року)

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК 01	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств
ЗК 08	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності
СК 03	Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення	Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Дозволяється вільне відвідування лекцій здобувачами вищої освіти за індивідуальним графіком навчання. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту ЗВО «Університет Короля Данила», Правил поведінки здобувачів вищої освіти та Кодексу корпоративної етики. Кожен здобувач вищої освіти має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення дискутувати, ставити запитання викладачеві як під час лекцій, так і під час практичних занять.

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися один до одного, бути урівноваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

На початку вивчення курсу викладач ознайомлює здобувачів вищої освіти з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється навчальний процес.

Під час виконання письмових тестових завдань недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти» розглядає та вирішує перший проректор або проректор з навчальної роботи на підставі заяви здобувача вищої освіти або подання декана.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- за організацією пізнавальної діяльності: словесні (лекції), практичні (виконання практичних завдань під час занять та розв'язування ситуаційних завдань);
- за видами занять: лекції ; практичні заняття (індивідуальні та групові вправи);
- за формою стимулювання пошукової та дослідницької діяльності: тематичні дискусії, групові та/або індивідуальні проекти, моделі різних професійних ситуацій;
- за видами контролю: усні перевірки самостійної роботи здобувачів вищої освіти, практичні завдання, використання комп'ютерних засобів тестування.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти III курсу за освітньою програмою «Облік та бізнес-аналітика» здійснюється відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Кожен вид контролю передбачений з урахуванням результатів навчання.

Видами діагностики та контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є:

1. Поточний контроль – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на практичних заняттях. Оцінювання здійснюється за національною чотирибальною шкалою – «2»; «3»; «4»; «5».

Фіксація поточного контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали. У разі відсутності здобувача вищої освіти на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю у Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно нижченаведеної таблиці.

ШКАЛА В БАЛАХ	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ ECTS	НАЦІОНАЛЬНА ШКАЛА	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
90–100 балів	A	5 «відмінно»	повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу
83–89 балів	B	4 «дуже добре»	неповна відповідь на питання з проблематики теми, наявність незначних помилок
76–82 бали	C	4 «добре»	
68–75 балів	D	3 «задовільно»	недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; наявність помилок
60–67 балів	E	3 «достатньо»	
35–59 балів	FX	2«незадовільно»	невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді
0–34 бали	F	2«неприйнятно»	

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки здобувачі вищої освіти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль балів) без права перездачі.

Здобувачі вищої освіти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі здобувачі вищої

освіти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

2. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), після завершення вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. Тестування відбувається в комп'ютерних лабораторіях навчального закладу (або в особливих випадках – дистанційно) з використанням програми Moodle і передбачає проходження тесту з 30 питань різного рівня складності впродовж 20 хвилин.

За результатами підсумкового контролю здобувач вищої освіти може отримати 40 балів. Здобувачі вищої освіти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не склали підсумковий контроль і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Здобувачі вищої освіти можуть підвищувати свій рейтинг під час екзаменаційної сесії через одноразову повторну перездачу, попередньо подавши заяву адміністрації університету не пізніше одного робочого дня після сесії.

Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Здобувачі вищої освіти, які не з'явилися на підсумковий контроль без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

3. Оцінювання самостійної роботи проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в тематичному плані дисципліни разом з аудиторною роботою, здійснюється під час проведення практичних занять.

Поточний контроль передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, відпрацювання практичних навичок тощо.

Виставлення балів за самостійну роботу під час поточного контролю обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Бали додаються до балів, які отримав здобувач вищої освіти під час поточного контролю, але не більше, ніж кількість балів з оцінювання окремої теми заняття.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час підсумкового контролю.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОБЛІК У БАНКАХ»

1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках

Характеристика банківської системи України. Правове регулювання питань, пов'язаних із створенням та реєстрацією комерційних банків в Україні.

Види банківських операцій. Класифікація банківських операцій. Зміст пасивних операцій банків. Зміст активних операцій банків.

Державне регулювання та нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в банках України. Міжнародні принципи і стандарти бухгалтерського обліку. Складові елементи системи бухгалтерського обліку в банках, їх характеристика. Предмет і метод бухгалтерського обліку в банках. Характеристика елементів методу бухгалтерського обліку.

Характеристика Плану рахунків бухгалтерського обліку в комерційних банках. Принципи побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку в комерційних банках.

Ведення синтетичного обліку за балансовими рахунками. Характеристика аналітичного обліку як підсистеми бухгалтерського обліку, що деталізує інформацію про кожного контрагента та кожну операцію.

Кореспондентські відносини між банківськими установами.

Тема 2. Облік капіталу

Капітал банку, його характеристика. Складові регулятивного капіталу банку, їх характеристика. Основний капітал, джерела утворення та характеристика. Додатковий капітал: порядок формування та характеристика його окремих складових.

Структура балансових рахунків 5 класу Плану рахунків «Капітал банку».

Статутний капітал, порядок його формування в банках. Облік операцій, пов'язаних з формуванням статутного капіталу до реєстрації комерційного банку за тимчасовим рахунком у територіальному управлінні Національного банку. Облік сум несплаченого та сплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку. Облік операцій щодо розрахунків з акціонерами за несплаченим статутним капіталом. Бухгалтерський облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій.

Облік внесків за зареєстрованими змінами до статутного капіталу.

Облік операцій з викупу банком акцій власної емісії та їх подальшої реалізації.

Бухгалтерський облік операцій, пов'язаних із нарахуванням дивідендів та розрахунками з акціонерами (засновниками) банку.

Тема 3. Облік доходів і витрат

Економічний зміст та характеристика доходів і витрат комерційних банків. Класифікація видів діяльності, яка використовується для обліку банківських доходів і витрат.

Принцип нарахування доходів та витрат. Принцип відповідності витрат та доходів. Правило нарахування доходів та витрат. Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат).

Структура рахунків класу 7 «Витрати» Плану рахунків банку. Порядок відображення в обліку банку: процентних витрат, комісійних витрат, збитків від торговельних операцій, загальних адміністративних витрат, інших банківських витрат.

Структура рахунків класу 6 «Доходи» Плану рахунків банку. Порядок відображення в обліку банку: процентних доходів, комісійних доходів, прибутків від

торговельних операцій, доходів від повернення раніше списаних активів, інших банківських доходів.

Порядок закриття рахунків доходів (витрат) та визначення результатів поточного року.

Тема 4. Облік касових операцій

Основні нормативні документи, що регламентують організацію емісійно-касової роботи в установах банків. Загальна характеристика та організація касових операцій в банківських установах.

Документальне оформлення та порядок здійснення касових операцій прибутковими касами. Порядок здійснення операцій вечірніми касами. Документальне оформлення та облік операцій видаткових кас. Організація підкріплення операційних кас банків.

Інкасація грошової виручки інкасаторами банків.

Тема 5. Облік розрахункових операцій

Поняття безготівкових розрахунків та принципи їх здійснення. Вимоги щодо оформлення розрахункових документів. Порядок відкриття, переоформлення та закриття банками рахунків клієнтів у національній та іноземній валюті.

Схема документообігу при розрахунках за допомогою платіжних доручень. Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень.

Схема документообігу при розрахунках за допомогою платіжних вимог-доручень. Випадки доцільності розрахунків платіжними вимогами-дорученнями. Облік розрахунків із застосуванням платіжних вимог-доручень.

Поняття та види акредитиву. Сутність розрахунків за допомогою акредитиву, переваги даної форми розрахунків. Документообіг при розрахунках акредитивами. Облік розрахунків за акредитивами.

Зміст операцій, пов'язаних із застосуванням розрахункових чеків, їх особливості. Облік розрахунків із застосуванням розрахункових чеків.

Тема 6. Облік операцій з кредитування

Сутність банківського кредиту, його види та класифікація. Загальні принципи бухгалтерського обліку кредитних операцій.

Процедура прийняття рішення про надання кредиту. Документи, що подаються юридичними особами в банк для отримання поточного кредиту. Порядок складання кредитного договору. Головні умови, що визначаються кредитним договором.

Порядок облікового відображення кредитних операцій: відкриття аналітичних рахунків (загальні і спеціальні параметри); облік номіналу кредиту; облік простроченої кредитної заборгованості.

Облік формування та використання резервів під можливі втрати за кредитними операціями. Облік безнадійної кредитної заборгованості та процедури її списання з балансу банку за рахунок резерву під нестандартну кредитну заборгованість.

Облік операцій з часткового (повного) погашення раніше списаної безнадійної кредитної заборгованості.

Облік операцій з нарахування доходів. Облік операцій з формування та використання резервів під заборгованість за нарахованими доходами.

Тема 7. Облік депозитних операцій

Економічний зміст депозитів та їх класифікація. Відкриття і ведення депозитних рахунків клієнтів банку. Депозитні рахунки юридичних осіб. Особливості депозитів фізичних осіб.

Вплив методу виплати процентів на облік номіналу депозиту. Розрахунок нарахованих процентів за депозитним вкладом. Облік процентних витрат.

Облік вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів банку. Облік строкових вкладів (депозитів) клієнтів банку.

Тема 8. Облік операцій з цінними паперами

Класифікація цінних паперів за видами сплати доходу. Форми випуску цінних паперів. Структура балансових та позабалансових рахунків для фінансового обліку операцій з розміщення, обігу, сплати доходу та погашення власних і придбаних цінних паперів.

Облік цінних паперів у торговому портфелі банку на момент їх придбання. Облік операцій з переоцінки вартості цінних паперів у торговому портфелі до справедливої вартості.

Облік операцій переведення цінних паперів з торгового портфеля банку до портфеля на продаж. Облік реалізації (продажу) цінних паперів з торгового портфеля банку.

Особливості обліку цінних паперів у портфелі банку до погашення. Облік погашення цінних паперів у портфелі до погашення.

Особливості обліку інвестицій в асоційовані і дочірні компанії.

Тема 9. Облік операцій в іноземній валюті

Характеристика операцій в іноземній валюті, здійснюваних банками, та їх типи.

Валютна позиція банку за окремими видами валют та її врахування в системі бухгалтерського обліку при здійсненні обмінних операцій в іноземній валюті.

Бухгалтерський облік готівкових обмінних операцій в іноземній валюті. Особливості обліку операцій купівлі однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту. Облік доходів (витрат) за операціями, що здійснені в іноземній валюті. Облік результатів за обмінними операціями. Коригування статей балансу в разі зміни валютних курсів. Відображення результатів коригування в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Облік операцій з придбання (продажу) іноземної валюти за дорученням клієнтів на міжбанківському валютному ринку та за рахунок ліміту власної валютної позиції банку.

Тема 10. Облік операцій з основними засобами

Економічна характеристика основних засобів банку. Класифікація основних засобів за функціональним призначенням (операційні та неопераційні). Структура витрат, що формують первісну вартість основних засобів.

Характеристика рахунків з обліку операцій за основними засобами. Облік капітальних інвестицій за незавершеним будівництвом, а також за не введеними в експлуатацію операційними та неопераційними основними засобами.

Порядок нарахування та облік амортизації основних засобів. Відображення в обліку банку результатів переоцінювання основних засобів.

Облік операцій з реалізації, ліквідації та безоплатної передачі основних засобів. Відображення в обліку позитивних і негативних результатів від вибуття основних засобів.

Тема 11. Облік операцій з нематеріальними активами

Характеристика нематеріальних активів банку, їх класифікація. Характеристика рахунків з обліку нематеріальних активів. Аналітичний і синтетичний облік нематеріальних активів.

Облік операцій з оприбуткування, реалізації, ліквідації та безоплатної передачі об'єктів нематеріальних активів. Відображення в обліку банку позитивних і негативних результатів від продажу нематеріальних активів.

Порядок нарахування та облік амортизації нематеріальних активів.

Відображення в обліку банку результатів переоцінювання нематеріальних активів.

Тема 12. Облік операцій з лізингу

Об'єкти лізингу. Економічний зміст оперативного і фінансового лізингу. Зміст лізингової угоди та умови виконання лізингових операцій. Поняття лізингових платежів та їх складові.

Визначення залишкової вартості об'єкта, що передається у фінансовий лізинг. Виключення об'єкта лізингу з балансу лізингодавця і відображення у складі витрат від реалізації необоротних активів. Облік розподілу доходу лізингодавця за звітними періодами протягом строку (лізингу).

Облік фінансового лізингу на балансі лізингоодержувача. Облік нарахованих витрат лізингоодержувачем. Облік погашення основної заборгованості за фінансовим лізингом та нарахованими витратами. Облік нарахування амортизації за об'єктами фінансового лізингу на балансі лізингоодержувача.

Облік нарахування лізингових доходів лізингодавцем.

Облік амортизації за об'єктами оперативного лізингу на балансі лізингодавця.

Облік нарахування лізингових платежів на балансі лізингоодержувача та облік їх сплати. Облік витрат лізингоодержувача, пов'язаних з поліпшенням основних засобів, що прийняті в оперативний лізинг.

Облік повернення об'єктів оперативного лізингу лізингодавцеві.

2. Тематичний план

№ теми	Назва теми	Кількість годин				
		всього	аудиторні	лекції	практичні	самостійна робота
1	Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	8	4	2	2	4
2	Облік капіталу	4	2	1	1	2
3	Облік доходів і витрат	4	2	1	1	2
4	Облік касових операцій	4	2	1	1	2
5	Облік розрахункових операцій	4	2	1	1	2
6	Облік операцій з кредитування	7	3	1	2	4
7	Облік депозитних операцій	7	3	1	2	4
8	Облік операцій з цінними паперами	4	2	1	1	2
9	Облік операцій в іноземній валюті	4	2	1	1	2
10	Облік операцій з основними засобами	6	4	2	2	2
11	Облік операцій з нематеріальними активами	4	2	1	1	2
12	Облік операцій з лізингу	4	2	1	1	2
	Кількість годин на вивчення дисципліни	60	30	14	16	30
	Підсумковий контроль	30				
	Всього, годин	90				

3. Теми лекційних занять

№ з/п	№ заняття	Теми лекцій	Кількість годин
1	Лекція 1	Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	2
2	Лекція 2	Облік капіталу	1
		Облік доходів і витрат	1
3	Лекція 3	Облік касових операцій	1
		Облік розрахункових операцій	1
4	Лекція 4	Облік операцій з кредитування	1
		Облік депозитних операцій	1
5	Лекція 5	Облік операцій з цінними паперами	1
		Облік операцій в іноземній валюті	1
6	Лекція 6	Облік операцій з основними засобами	2
7	Лекція 7	Облік операцій з нематеріальними активами	1
		Облік операцій з лізингу	1
Всього лекційних занять			14

4. Теми практичних занять

№ з/п	№ практичного заняття	Назва теми	Кількість годин
1	1	Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	2
2	2	Облік капіталу	1
		Облік доходів і витрат	1
3	3	Облік касових операцій	1
		Облік розрахункових операцій	1
4	4	Облік операцій з кредитування	2
5	5	Облік депозитних операцій	2
6	6	Облік операцій з цінними паперами	1
		Облік операцій в іноземній валюті	1
7	7	Облік операцій з основними засобами	2
8	8	Облік операцій з нематеріальними активами	1
		Облік операцій з лізингу	1
Всього практичних занять			16

5. Самостійна робота

Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Рекомендовані джерела інформації
Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційна структура Національного банку України та організаційно-функціональна структуру комерційного банку. 2. Характеристику міжнародних стандартів фінансової звітності та їх застосування в банківській системі України. 3. Основні принципи побудови плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків. 4. Сутність операційної діяльності банку та порядок її організації. 	4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Тема 2. Облік капіталу	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порядок формування додаткового капіталу банку та значення його складових. 2. Облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій. 	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

	<p>3. Порядок відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку банку операцій, пов'язаних із нарахуванням дивідендів та розрахунками з акціонерами (засновниками).</p> <p>4. Порядок розкриття інформація про власний капітал банку у фінансовій звітності.</p>		
Тема 3. Облік доходів і витрат	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <p>1. Порядок відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку витрат на утримання персоналу банку.</p> <p>2. Облік операцій за рахунками «Доходи майбутніх періодів» та «Витрати майбутніх періодів».</p> <p>3. Порядок визначення податку на прибуток у відповідності до вимог Податкового кодексу України.</p> <p>4. Порядок розкриття інформація про доходи і витрати банку у фінансовій звітності.</p>	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Тема 4. Облік касових операцій	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <p>1. Облік касових операцій, що виконуються в після операційний час.</p> <p>2. Порядок відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку операцій з підкріплення операційної каси банку.</p> <p>3. Облік внутрішньобанківських операцій банків з використанням готівки.</p> <p>4. Порядок обліку операцій з банківськими металами.</p>	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Тема 5. Облік розрахункових операцій	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <p>1. Облік операцій за міжбанківськими розрахунками.</p> <p>2. Порядок обліку міжбанківських розрахунків, які здійснюються за прямими кореспондентськими угодами.</p> <p>3. Принципи організації безготівкових розрахунків.</p> <p>4. Форми розрахункових документів, що застосовуються для здійснення безготівкових розрахунків у господарському</p>	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

	<p>обороті України.</p> <p>5. Порядок відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку операцій з емісії та видачі банківської платіжної картки.</p>		
Тема 6. Облік операцій з кредитування	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація обліку кредитних операцій банку. 2. Класифікація кредитів за ступенем їх ризику. 3. Порядок формування та облік резервів під можливі втрати банків за кредитними операціями. 4. Порядок відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку банків безнадійних кредитів. 	4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Тема 7. Облік депозитних операцій	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види депозитів за суб'єктами ринку та за строковістю. 2. Основні відмінності депозиту від вкладу. 3. Порядок формування та облік спеціальних резервів на покриття можливих втрат за розміщеними депозитами. 4. Порядок обліку, зберігання та знищення бланків ощадних (депозитних) сертифікатів. 	4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Тема 8. Облік операцій з цінними паперами	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація цінних паперів та операції із ними. 2. Облік переоцінки цінних паперів. 3. Порядок відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку банків операції, пов'язані із реалізацією цінних паперів. 4. Порядок обліку інвестицій в асоційовані і дочірні компанії. 	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Тема 9. Облік операцій в іноземній валюті	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості обліку операцій за внесками акціонерів до статутного капіталу банку в іноземній валюті. 2. Порядок обліку обмінних операцій банку в іноземній валюті. 3. Порядок відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку 	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

	<p>банків торговельних операцій в іноземній валюті.</p> <p>4. Облік строкових операцій в іноземній валюті.</p>		
Тема 10. Облік операцій з основними засобами	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні завдання бухгалтерського обліку основних засобів та інших необоротних матеріальних активів банку. 2. Класифікація основних засобів за функціональним призначенням. 3. Порядок обліку придбання основних засобів за іноземну валюту. 4. Порядок обліку поліпшення і ремонтів необоротних активів. 5. Порядок проведення інвентаризації об'єктів основних засобів та врегулювання інвентаризаційних різниць. 	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Тема 11. Облік операцій з нематеріальними активами	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та класифікація нематеріальних активів банку. 2. Аналітичний і синтетичний облік нематеріальних активів. 3. Порядок обліку придбання нематеріальних активів за іноземну валюту. 4. Порядок нарахування та облік амортизації нематеріальних активів. 	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Тема 12. Облік операцій з лізингу	<p>Опрацювати наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність лізингових платежів та їх складові. 2. Відмінності між фінансовим та оперативним лізингом. 3. Порядок відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку банків доходів і витрат за операціями лізингу. 	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Разом самостійної роботи студентів		30	

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

навчальної дисципліни

«ОБЛІК У БАНКАХ»

для підготовки до підсумкового контролю

1. Характеристика банківської системи України.
2. Види банківських операцій.
3. Зміст пасивних операцій банків.
4. Зміст активних операцій банків.
5. Складові елементи системи бухгалтерського обліку в банках, їх характеристика.
6. Предмет і метод бухгалтерського обліку в банках.
7. Характеристика Плану рахунків бухгалтерського обліку в комерційних банках.
8. Характеристика аналітичного обліку як підсистеми бухгалтерського обліку, що деталізує інформацію про кожного контрагента та кожну операцію.
9. Капітал банку, його характеристика.
10. Складові регулятивного капіталу банку, їх характеристика.
11. Основний капітал, джерела утворення та характеристика.
12. Додатковий капітал: порядок формування та характеристика його окремих складових.
13. Статутний капітал, порядок його формування в банках.
14. Облік операцій, пов'язаних з формуванням статутного капіталу до реєстрації комерційного банку за тимчасовим рахунком у територіальному управлінні Національного банку.
15. Облік сум несплаченого та сплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку.
16. Облік операцій щодо розрахунків з акціонерами за несплаченим статутним капіталом.
17. Бухгалтерський облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій.
18. Облік внесків за зареєстрованими змінами до статутного капіталу.
19. Облік операцій з викупу банком акцій власної емісії та їх подальшої реалізації.
20. Економічний зміст та характеристика доходів і витрат комерційних банків.
21. Класифікація видів діяльності, яка використовується для обліку банківських доходів і витрат.
22. Принцип нарахування доходів та витрат. Принцип відповідності витрат та доходів.
23. Правило нарахування доходів та витрат. Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат).
24. Порядок відображення в обліку банку: процентних витрат, комісійних витрат, збитків від торговельних операцій, загальних адміністративних витрат, інших банківських витрат.
25. Порядок відображення в обліку банку: процентних доходів, комісійних доходів, прибутків від торговельних операцій, доходів від повернення раніше списаних активів, інших банківських доходів.
26. Порядок закриття рахунків доходів (витрат) та визначення результатів поточного року.
27. Основні нормативні документи, що регламентують організацію емісійно-касової роботи в установах банків.
28. Загальна характеристика та організація касових операцій в банківських установах.
29. Документальне оформлення та порядок здійснення касових операцій прибутковими касами.
30. Порядок здійснення операцій вечірніми касами.

31. Документальне оформлення та облік операцій видаткових кас.
32. Організація підкріплення операційних кас банків.
33. Інкасація грошової виручки інкасаторами банків.
34. Поняття безготівкових розрахунків та принципи їх здійснення.
35. Вимоги щодо оформлення розрахункових документів.
36. Порядок відкриття, переоформлення та закриття банками рахунків клієнтів у національній та іноземній валюті.
37. Схема документообігу при розрахунках за допомогою платіжних доручень.
38. Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень.
39. Схема документообігу при розрахунках за допомогою платіжних вимог-доручень.
40. Облік розрахунків із застосуванням платіжних вимог-доручень.
41. Поняття та види акредитиву.
42. Сутність розрахунків за допомогою акредитиву, переваги даної форми розрахунків.
43. Облік розрахунків за акредитивами.
44. Зміст операцій, пов'язаних із застосуванням розрахункових чеків, їх особливості.
45. Облік розрахунків із застосуванням розрахункових чеків.
46. Сутність банківського кредиту, його види та класифікація.
47. Процедура прийняття рішення про надання кредиту.
48. Документи, що подаються юридичними особами в банк для отримання поточного кредиту.
49. Порядок облікового відображення кредитних операцій: відкриття аналітичних рахунків (загальні і спеціальні параметри); облік номіналу кредиту; облік простроченої кредитної заборгованості.
50. Облік формування та використання резервів під можливі втрати за кредитними операціями.
51. Облік безнадійної кредитної заборгованості та процедури її списання з балансу банку за рахунок резерву під нестандартну кредитну заборгованість.
52. Облік операцій з часткового (повного) погашення раніше списаної безнадійної кредитної заборгованості.
53. Облік операцій з нарахування доходів. Облік операцій з формування та використання резервів під заборгованість за нарахованими доходами.
54. Економічний зміст депозитів та їх класифікація.
55. Відкриття і ведення депозитних рахунків клієнтів банку.
56. Депозитні рахунки юридичних осіб.
57. Особливості депозитів фізичних осіб.
58. Розрахунок нарахованих процентів за депозитним вкладом.
59. Облік процентних витрат.
60. Облік вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів банку.
61. Облік строкових вкладів (депозитів) клієнтів банку.
62. Класифікація цінних паперів за видами сплати доходу.
63. Форми випуску цінних паперів.
64. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку на момент їх придбання.
65. Облік операцій з переоцінки вартості цінних паперів у торговому портфелі до справедливої вартості.
66. Облік операцій переведення цінних паперів з торгового портфеля банку до портфеля на продаж.
67. Облік реалізації (продажу) цінних паперів з торгового портфеля банку.
68. Особливості обліку інвестицій в асоційовані і дочірні компанії.
69. Характеристика операцій в іноземній валюті, здійснюваних банками, та їх типи.

70. Валютна позиція банку за окремими видами валют та її врахування в системі бухгалтерського обліку при здійсненні обмінних операцій в іноземній валюті.
71. Бухгалтерський облік готівкових обмінних операцій в іноземній валюті.
72. Особливості обліку операцій купівлі однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту.
73. Облік операцій з придбання (продажу) іноземної валюти за дорученням клієнтів на міжбанківському валютному ринку та за рахунок ліміту власної валютної позиції банку.
74. Економічна характеристика основних засобів банку.
75. Класифікація основних засобів.
76. Структура витрат, що формують первісну вартість основних засобів.
77. Облік капітальних інвестицій за незавершеним будівництвом, а також за не введеними в експлуатацію операційними та неопераційними основними засобами.
78. Порядок нарахування та облік амортизації основних засобів.
79. Відображення в обліку банку результатів переоцінювання основних засобів.
80. Облік операцій з реалізації, ліквідації та безоплатної передачі основних засобів.
81. Відображення в обліку позитивних і негативних результатів від вибуття основних засобів.
82. Характеристика нематеріальних активів банку, їх класифікація.
83. Характеристика рахунків з обліку нематеріальних активів.
84. Аналітичний і синтетичний облік нематеріальних активів.
85. Облік операцій з оприбуткування, реалізації, ліквідації та безоплатної передачі об'єктів нематеріальних активів.
86. Відображення в обліку банку позитивних і негативних результатів від продажу нематеріальних активів.
87. Порядок нарахування та облік амортизації нематеріальних активів.
88. Відображення в обліку банку результатів переоцінювання нематеріальних активів.
89. Економічний зміст та види лізингових операцій.
90. Поняття лізингових платежів та їх складові.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Електронні інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси, зокрема:

- законодавство України – <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
- офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
- офіційний сайт Міністерства фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
- офіційний сайт Державної податкової служби України – <https://tax.gov.ua>
- офіційний сайт Державної служби статистики України – <https://www.ukrstat.gov.ua>
- Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>

Основна література

1. Алексеенко С.А. Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках: навч. посіб. К.: Аграрна освіта, 2014. 418 с.
2. Коренєва О.Г., Маслак Н. Г., Слав'янська Н. Г. Облік у банках: підручник. Суми : Університетська книга, 2015. 668 с.
3. Литвин Н.Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ): підручник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 676 с.
4. Литвин Н.Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ): підручник. К.: Хай&Тек Прес, 2010. 608 с.
5. Смерічевський С.Ф., Кірізлеєва А.С. Фінансовий облік у банках: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2014. 408 с.
6. Стасишен М.С., Жила В.Г. Облік у банках: навч.-метод. посіб. К.: Каравела, 2015. 228 с.
7. Табачук Г.П., Сарахман О.М., Бречко Т.М. Фінансовий облік у банках: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 424 с.